

Brussel, 12.12.2022
C(2022) 9059 final

ADVIES VAN DE COMMISSIE

van 12.12.2022

overeenkomstig artikel 20, lid 7, van Verordening (EU) 2019/943 over de resultaten van de door België, Polen, Ierland en Litouwen ingediende toezichtverslagen

(Alleen de versies in de Nederlandse, Engelse, Franse, Ierse, Litouwse en Poolse taal zijn authentiek.)

ADVIES VAN DE COMMISSIE

van 12.12.2022

overeenkomstig artikel 20, lid 7, van Verordening (EU) 2019/943 over de resultaten van de door België, Polen, Ierland en Litouwen ingediende toezichtverslagen

(Alleen de versies in de Nederlandse, Engelse, Franse, Ierse, Litouwse en Poolse taal zijn authentiek.)

1. PROCEDURE

Ingevolge artikel 20, lid 3, van Verordening (EU) 2019/943¹ (hierna de “elektriciteitsverordening” genoemd) dienen lidstaten met vastgestelde zorgpunten in verband met de toereikendheid een uitvoeringsplan te ontwikkelen waarin zij uiteenzetten hoe zij voornemens zijn de grondoorzaken van hun problemen inzake toereikendheid door middel van markthervormingen aan te pakken (“markthervormingsplannen”).

De indiening van een markthervormingsplan wordt gevolgd door een beoordeling door de Commissie als bedoeld in artikel 20, lid 5, van de elektriciteitsverordening, hetgeen een wettelijke voorwaarde is voor de goedkeuring van een nationaal capaciteitsmechanisme uit hoofde van artikel 21, lid 5, van de elektriciteitsverordening.

Krachtens artikel 20, lid 6, van de elektriciteitsverordening moeten alle lidstaten met vastgestelde zorgpunten in verband met de toereikendheid toezicht houden op de toepassing van hun uitvoeringsplannen en de resultaten van het toezicht publiceren in een jaarverslag (“toezichtverslag”) dat bij de Commissie moet worden ingediend. Overeenkomstig artikel 20, lid 6, van de elektriciteitsverordening heeft de Commissie voor het eerst de toezichtverslagen (hierna “toezichtverslagen I” genoemd) ontvangen van België², Polen³, Ierland⁴ en Litouwen⁵.

Krachtens artikel 20, lid 7, van de elektriciteitsverordening moet de Commissie advies uitbrengen over de vraag of de uitvoeringsplannen voldoende zijn uitgevoerd en of de zorgpunten in verband met de toereikendheid van de elektriciteitsvoorziening zijn weggenomen.

¹ Verordening (EU) 2019/943 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende de interne markt voor elektriciteit (PB L 158 van 14.6.2019, blz. 54).

² België heeft zijn toezichtverslag I in juli 2021 ingediend bij de Commissie. Het is voor het publiek te raadplegen via de volgende link: <https://economie.fgov.be/sites/default/files/Files/Energy/CRM-Monitoring-Report-Belgian-electricity-market-Implementation-plan-2021.pdf>

³ Polen heeft zijn toezichtverslag I in oktober 2021 ingediend bij de Commissie. Het is voor het publiek te raadplegen via de volgende link: <https://www.gov.pl/web/klimat/sprawozdanie-z-realizacji-planu-wdrazania-reform-rynku-energii-elektrycznej-przyjete-przez-kse>

⁴ Ierland heeft zijn toezichtverslag I in februari 2022 ingediend bij de Commissie. Het is voor het publiek te raadplegen via de volgende link: <https://www.gov.ie/en/publication/c1028-implementation-plan-for-ireland-to-meet-the-requirements-of-the-recast-electricity-market-regulation/>

⁵ Litouwen heeft zijn toezichtverslag I in januari 2022 ingediend bij de Commissie. Het is voor het publiek te raadplegen via de volgende link: <https://enmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys-3/elektra/pajegumu-uztikrinimo-mechanizmas>

2. BESCHRIJVING VAN DE TOEZICHTVERSLAGEN

In artikel 20, lid 6, van de elektriciteitsverordening is bepaald dat de lidstaten toezicht houden op de toepassing van hun uitvoeringsplannen en de resultaten van het toezicht publiceren in een jaarverslag. In dit toezichtverslag wordt ingegaan op de voortgang van de maatregelen die in de markthervormingsplannen zijn opgenomen. Dat zijn, zoals vermeld in artikel 20, lid 3, van de elektriciteitsverordening, zeven specifieke soorten maatregelen, namelijk maatregelen die:

- (a) verstorende effecten van regelgeving wegnemen;
- (b) groothandelsprijnsbeperkingen (“prijsplafonds”) wegnemen;
- (c) ervoor zorgen dat de waarde van de reserves in het systeem op passende wijze in de prijzen tot uiting komt;
- (d) de interconnectiecapaciteit en de interne netcapaciteit vergroten;
- (e) zelfproductie, energieopslag, maatregelen aan de vraagzijde en energie-efficiëntie mogelijk maken;
- (f) kostenefficiënte en op de markt gebaseerde inkoop van ondersteunende en balanceringsdiensten verzekeren; en
- (g) gereguleerde prijzen afschaffen indien dit vereist is op grond van artikel 5 van Richtlijn (EU) 2019/944⁶ (hierna de “electriciteitsrichtlijn” genoemd).

2.1. BELGIË

In zijn toezichtverslag I bevestigt België de vooruitzichten inzake de toereikendheid van de hulpbronnen, gebaseerd op een nieuwe studie naar de toereikendheid en de flexibiliteit⁷ die in juni 2021 is gepubliceerd. België meldt dat enerzijds nieuwe binnenlandse capaciteit nodig is als gevolg van de uitstap uit kernenergie en dat anderzijds de huidige markten onvoldoende stimulansen bieden om te investeren in vaste capaciteit, waardoor de invoering van een capaciteitsmechanisme nodig is.

In zijn toezichtverslag I brengt België verslag uit over de voortgang bij de uitvoering van de volgende maatregelen, zoals oorspronkelijk voorgesteld in zijn markthervormingsplan⁸.

1. Algemene voorwaarden inzake groothandelsprijzen

Zoals vermeld in het Belgische markthervormingsplan zijn er in België geen andere prijsplafonds voor day-ahead- en intradaymarkten dan de geharmoniseerde maximum- en minimumclearingprijzen voor de eenvormige day-ahead- en intradaykoppeling, overeenkomstig artikel 41, lid 1, en artikel 54, lid 1, van Verordening (EU) 2015/1222 van de Commissie (hierna de “CACM-verordening” genoemd). Derhalve werden in het toezichtverslag I geen wijzigingen opgegeven.

⁶ Richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU (PB L 158 van 14.6.2019, blz. 125).

⁷ Elia, 2019, [Adequacy and flexibility study for Belgium 2020-2030](https://economie.fgov.be/sites/default/files/Files/Energy/Adequacy-and-flexibility-study-for-Belgium-2020-2030-Elia.pdf) (Adequacy- en flexibiliteitsstudie voor België 2020-2030), te raadplegen op: <https://economie.fgov.be/sites/default/files/Files/Energy/Adequacy-and-flexibility-study-for-Belgium-2020-2030-Elia.pdf>

⁸ https://energy.ec.europa.eu/system/files/2020-05/adopted_opinion_be_en_0_1.pdf

2. Balanceringsmarkt

België heeft zich in zijn markthervormingsplan verbonden tot een reeks hervormingen met betrekking tot frequentiegerelateerde ondersteunende diensten. In zijn toezichtverslag I geeft België aan dat de hervormingen zoals aangekondigd zijn uitgevoerd:

- De frequentiebegrenzingsreserves (Frequency Containment Reserves, hierna “FCR” genoemd) staan open voor alle technologieën en alle deelnemers. Sinds juli 2020 vinden dagelijks en op regionaal niveau aanbestedingen plaats.
- De frequentieherstelreserve met automatische activering (Frequency Restoration Reserve with Automatic Activation hierna “aFRR” genoemd) staat sinds september 2020 open voor alle technologieën en alle deelnemers. Aanbestedingen vinden ook dagelijks plaats.
- Frequentieherstelreserves met manuele activering (Frequency Restoration Reserves with Manual Activation, hierna “mFRR” genoemd) staan open voor alle technologieën en alle deelnemers. Omvangbepaling en aanbestedingen vinden dagelijks plaats. Marginale prijsstelling voor geactiveerde balanceringsenergie is mogelijk sinds februari 2020.
- De wijzigingen ter verbetering van de publicaties over balancering zijn binnen het geplande tijdschema uitgevoerd, met name de ontwikkeling van een IT-instrument voor realtime communicatie met (geregistreerde) balanceringsverantwoordelijken.

Wat de deelname aan EU-projecten betreft, heeft België zich in zijn markthervormingsplan ertoe verbonden tegen 2022 toe te treden tot de EU-balanceringsplatforms voor mFRR en aFRR, overeenkomstig de artikelen 20 en 21 van Verordening (EU) 2017/2195 van de Commissie⁹ (hierna de “balanceringsrichtsnoeren” genoemd). In zijn toezichtverslag I geeft België aan dat de planning niet is gewijzigd.

3. Vraagrespons

België geeft in zijn markthervormingsplan aan dat de invoering van slimme meters in België een bevoegdheid is van de gewesten, overeenkomstig de artikelen 19 tot en met 22 van de elektriciteitsrichtlijn. Volgens het definitieve markthervormingsplan wordt in het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest pas na 2030 een volledige of bijna volledige dekking verwacht. Wat Vlaanderen betreft, heeft België zich in zijn definitieve markthervormingsplan verbonden tot een volledige uitrol van slimme meters tegen 2034; in zijn toezichtverslag I heeft België echter aangegeven dat Vlaanderen heeft besloten de uitrol van slimme meters te versnellen en te streven naar een volledige uitrol tegen 1 juli 2029 en een tussentijdse doelstelling van vervanging van 80 % van alle energiemeters in Vlaamse huishoudens tegen eind 2024.

4. Detailhandelsmarkten

Zoals vermeld in zijn markthervormingsplan, past België overheidsinterventies toe bij de vaststelling van de prijzen voor de levering van elektriciteit aan huishoudens die risico lopen op energiearmoede. Daarmee verbindt het land zich ertoe te voldoen aan artikel 5 van de elektriciteitsrichtlijn betreffende marktgebaseerde leveringsprijzen. In zijn toezichtverslag I geeft België aan dat er sinds januari 2021 hervormingen van het systeem zijn doorgevoerd om rekening te houden met de marktontwikkelingen en om tegemoet te komen aan de zorgpunten van de leveranciers. Als zodanig mogen leveranciers het sociale tarief ontvangen plus de

⁹ Verordening (EU) 2017/2195 van de Commissie van 23 november 2017 tot vaststelling van richtsnoeren voor elektriciteitsbalancering (PB L 312 van 28.11.2017, blz. 6).

vergoeding van de kosten die voortvloeien uit de toepassing van sociale tarieven, teneinde de afdekkingskosten voor leveranciers binnen de perken te houden.

5. Interconnectie

België heeft zich in zijn markthervormingsplan verbonden tot verschillende lopende projecten¹⁰ om de interconnecties met andere lidstaten en de interne netcapaciteit te verbeteren. In zijn toezichtverslag I meldt België dat de Belgische transmissiesysteembeheerder een nieuw hybride systeem tussen België en Denemarken onderzoekt, met als doel een mogelijke interconnectie met een energiehub in de Deense economische zone in de Noordzee te plannen.

België heeft zich er in zijn markthervormingsplan toe verbonden meer capaciteit beschikbaar te stellen voor grensoverschrijdende handel. Vanaf april 2018 is ten minste 20 % beschikbaar gesteld voor de handel (de “20 % minRAM”-regel), en vanaf april 2020 is meer capaciteit beschikbaar gesteld dankzij de uitvoering van artikel 16, lid 8, van de elektriciteitsverordening (minimaal 70 %, aangepast op nationaal niveau op basis van de goedgekeurde afwijking). In het kader van het toezichtverslag I zijn geen specifieke maatregelen gesignaleerd.

België meldt in zijn toezichtverslag I dat conflicterende ontwikkelingen op EU-niveau hebben geleid tot een vertraging van de Core Flow-Based Market Coupling (stroomgebaseerde marktkoppeling binnen Core, ofwel Core FB MC), waarvan de inwerkingtreding werd verwacht op 1 december 2020 voor de day-aheadmarkt en op 1 december 2021 voor de intradaymarkt. België heeft de nieuwe datums voor de inwerkingtreding van de stroomgebaseerde marktkoppeling binnen Core vastgesteld op respectievelijk 1 februari 2022 en 1 februari 2023¹¹.

2.2. POLEN

Zoals beschreven in het Poolse toezichtverslag I, voert Polen de in het markthervormingsplan uit mei 2020 vastgestelde hervormingen van de elektriciteitsmarkt uit¹².

1. Algemene voorwaarden inzake groothandelsprijzen

Polen meldt in zijn toezichtverslag I dat de in het kader van zijn markthervormingsplan toegezegde hervormingen van de groothandelsmarkt volgens plan zijn uitgevoerd. Polen gaf in zijn definitieve markthervormingsplan aan dat het geen andere prijsplafonds hanteert dan de toepassing van geharmoniseerde maximum- en minimumtarieven voor de eenvormige day-ahead- en intradaykoppeling, overeenkomstig artikel 41, lid 1, en artikel 54, lid 1, van de CACM-verordening¹³. Polen heeft onder meer een hervorming doorgevoerd waardoor alle marktdeelnemers hun energiebiedingen ten minste tot de gate-sluitingstijd van de intradaymarkt kunnen indienen of wijzigen.

Polen heeft in zijn toezichtverslag I aangegeven dat het een reeks oude regelingen heeft beëindigd, waaronder de noodreserve voor koude perioden, de interventionele operatie, het

¹⁰ ALEGro, NEMO en BRABO.

¹¹ De situatie is veranderd ten opzichte van de situatie beschreven in het in juli 2021 gepubliceerde toezichtverslag: België heeft samen met de projectpartijen die betrokken zijn bij het Core FB MC-project voor de day-aheadmarkt aangekondigd dat het project op 8 juni 2022 met succes van start is gegaan. Bron: https://www.elia.be/nl/nieuws/persberichten/2022/06/20220609_flow-based-market-coupling-mechanism-extended-to-all-13-countries

¹² https://energy.ec.europa.eu/system/files/2020-05/pl_adopted_opinion_en_0.pdf

¹³ Verordening (EU) 2015/1222 van de Commissie van 24 juli 2015 tot vaststelling van richtsnoeren betreffende capaciteitstoewijzing

en congestiebeheer (PB L 197 van 25.7.2015, blz. 24).

gegarandeerde programma voor vraagrespons bij noodgevallen en de reserve voor operationele capaciteit. Bovendien zal de Poolse capaciteitsmarkt, volgens toezichtverslag I, regelmatig worden geëvalueerd en aangepast aan de bepalingen van de elektriciteitsverordening, met name overeenkomstig artikel 22, lid 5.

2. Balanceringsmarkten

Zoals beschreven in het definitieve markthervormingsplan, wil Polen zijn balanceringsmarkt fundamenteel hervormen. De wijzigingen werden in twee fasen doorgevoerd, met aanvankelijke voltooiingsdatums in respectievelijk 2021 en 2022. De eerste fase bestond uit: het mogelijk maken van deelname van vraagrespons en opslag in balancering, uitbreiding van de periode voor het bijwerken van biedingen tot aan de gate-sluitingstijd van de intradaymarkt, en meer toezicht, verbetering van de waarderings- en vereffeningsregels voor redispatching, verandering van de regels voor onbalansprijzen en clearing om arbitrage te beperken. De tweede fase van de hervormingen van de balanceringsmarkten, die in 2022 moest plaatsvinden, bestond uit: de mogelijkheid om opwaartse en neerwaartse reserves afzonderlijk aan te kopen, de uitvoering van de nodige wijzigingen om toe te treden tot de EU-balanceringsplatforms, de uitvoering van geactualiseerde plannings- en vereffeningsregels voor aanbieders van balanceringsdiensten, en de uitvoering van een prijsstellingsmechanisme voor tekorten als gevolg van schaarste.

Polen meldt in zijn toezichtverslag I dat deze eerste fase in januari 2021 volledig was uitgevoerd, met uitzondering van de laatste maatregel, die een jaar later (in januari 2022) in werking trad. Polen signaleert daarentegen in zijn toezichtverslag I dat de tweede fase van de hervormingen vertraging heeft opgelopen vanwege de omvang van de betrokken maatregelen en de noodzaak om eerst de IT-, juridische en zakelijke infrastructuur aan te passen. De nieuwe uitvoeringsdatum ligt daarom tussen januari en juni 2023, hoewel de voorbereidende werkzaamheden reeds gaande zijn.

3. Vraagrespons

Zoals toegezegd in het markthervormingsplan, verklaart Polen dat het een hervorming heeft doorgevoerd waardoor de vraagrespons sinds 2021 kan deelnemen aan de groothandelsmarkten voor elektriciteit (inclusief day-ahead- en intradaymarkten), alsook aan de balanceringsmarkten. Polen preciseert dat dit individueel of via aggregatiediensten mogelijk is. Polen verduidelijkt dat verdere functionaliteiten zullen worden vrijgegeven als onderdeel van de tweede fase van de balanceringshervormingen, waarbij de vraagrespons ook balanceringscapaciteit zal kunnen aanbieden (niet alleen balanceringsenergie).

Voorts had Polen, wat de uitrol van slimme meters betreft, in zijn markthervormingsplan aangegeven dat nieuwe wetgeving betreffende de invoering van slimme meters (met inbegrip van een nieuw tijdschema voor de uitrol) zou worden aangenomen. Er werd echter geen streefdatum genoemd.

In zijn toezichtverslag I geeft Polen aan dat de nieuwe wetgeving betreffende de invoering van op afstand uitleesbare meters in juli 2021 is aangenomen, als onderdeel van de wijziging van de energiewet, met inbegrip van een gedetailleerd schema voor de installatie van meters door de netbeheerders. Bij ten minste 80 % van de huishoudens zal zo'n meter worden geïnstalleerd.

4. Detailhandelsmarkten

Het belangrijkste aspect van de hervorming van de detailhandelsmarkt was de deregulering van de detailhandelsprijzen. Wat dit aspect betreft, heeft Polen via zijn markthervormingsplan meegedeeld dat er in dit verband geen besluit is genomen en dat alle afnemers die in

aanmerking komen voor gereguleerde prijzen ook kunnen kiezen voor aanbiedingen met niet-gereguleerde prijzen.

In zijn toezichtverslag I kondigt Polen aan dat de uitvoering van de elektriciteitsrichtlijn heeft geleid tot een nieuwe ontwerp-wijziging van de energiewet. Deze omvat een nieuw contract voor de detailhandelsmarkt met dynamische prijsstelling, de oprichting van een prijsvergelijkingswebsite om communicatie en overstappen te vergemakkelijken, een voorstel voor een rechtskader voor de werking van energiegemeenschappen en nieuwe regelgeving waarmee de detailhandel tegen 2026 binnen 24 uur kan overstappen.

5. Interconnectie

Polen geeft aan dat het de toegezegde netverbeteringen heeft doorgevoerd en dat het aanzienlijke inspanningen heeft geleverd voor de integratie in de regionale marktkoppeling. Met name is Polen tot de volgende initiatieven toegetreden: in februari 2021 tot de eenvormige day-aheadkoppeling (Single Day-Ahead Coupling, hierna “SDAC” genoemd) en in november 2019 tot de eenvormige intradaykoppeling (Single Intraday Day Coupling, hierna “SIDC” genoemd). In juni 2021 lanceerde Polen de voorlopige oplossing voor nettotransmissiecapaciteit (NTC) in voorbereiding op de stroomgebaseerde integratie als onderdeel van de in april 2022 geplande inwerkingtreding van de Core-koppeling.

In zijn markthervormingsplan deelde Polen mee dat de toewijzingsbeperkingen gehandhaafd zullen blijven. Polen betoogt dat de aankoop van balanceringsreserves vóór de SDAC deze effecten zou moeten verzachten en in overeenstemming is met de methode voor de berekening van de Core-capaciteit van het ACER¹⁴.

In zijn toezichtverslag I geeft Polen aan dat deze aanbesteding in het kader van de tweede fase van de hervormingen zal worden uitgesteld tot 2023.

2.3. IERLAND

In zijn toezichtverslag verklaart Ierland dat het zich zorgen maakt over de toereikendheid van de elektriciteitsopwekking. Het land verwijst naar de capaciteitsverklaring van zijn transmissiesysteembeheerder (EirGrid)¹⁵, gepubliceerd in september 2021, waarin tegen het midden van het decennium een aanzienlijk capaciteitstekort van ongeveer 2 GW (ongeveer een derde van de piekvraag) wordt voorspeld. Ierland meent dat verschillende factoren tot deze tekorten hebben bijgedragen. Daartoe behoren de aanzienlijke groei van de vraag, de uittreding van regelbare opwekking uit de markt, de oplopende uitvalpercentages van opwekking en de beperkte nieuwe regelbare opwekkingscapaciteit die de afgelopen jaren ondanks het capaciteitsmechanisme op de markt is gekomen. Ierland geeft aan dat de beschikbaarheid van de huidige middelen voor opwekking van elektriciteit ook blijft afnemen door de aanwezigheid van een aantal oudere centrales die uit het systeem worden verwijderd in overeenstemming met de doelstellingen voor het koolstofvrij maken van de economie en in naleving van de emissiegrenswaarden.

In zijn toezichtverslag I maakt Ierland de balans op van de vooruitgang die is geboekt met de maatregelen en hervormingen die in zijn markthervormingsplan werden voorgesteld¹⁶.

¹⁴ Zie Besluit 02/2019 van het Agentschap Samenwerking Energieregulators van 21 februari 2019 betreffende het voorstel van de TSB van de Core-regio inzake het regionale ontwerp van gemeenschappelijke methodieken voor de berekening van de capaciteit voor de day-ahead- en intradaymarkten, blz. 20.

¹⁵ <https://www.eirgridgroup.com/site-files/library/EirGrid/208281-All-Island-Generation-Capacity-Statement-LR13A.pdf>

¹⁶ https://energy.ec.europa.eu/system/files/2020-05/adopted_opinion_ireland_en_2.pdf

1. Algemene voorwaarden inzake groothandelsprijzen

Ierland gaf in zijn definitieve markthervormingsplan aan dat het geen andere prijsplafonds hanteert dan de toepassing van geharmoniseerde maximum- en minimumtarieven voor de eenvormige day-ahead- en intradaykoppeling, overeenkomstig artikel 41, lid 1, en artikel 54, lid 1, van de CACM-verordening¹⁷. In zijn toezichtverslag I geeft Ierland aan dat het momenteel de technische prijslimieten van de intradaymarkt herziet.

Ierland deelt in zijn toezichtverslag I mee dat de waarde van de niet-geleverde energie (VoLL) voor de i-SEM (interne elektriciteitsmarkt) momenteel opnieuw wordt berekend op basis van enquêtes onder klanten, overeenkomstig de methode van het ACER¹⁸, krachtens de elektriciteitsverordening. Naar verwachting zal in het tweede kwartaal van 2022 een nieuwe gemeenschappelijke VoLL worden ingevoerd.

2. Balanceringsmarkten

Ierland verklaart in zijn toezichtverslag I dat het tijdig een reeks maatregelen heeft uitgevoerd voor de aanbesteding van competitieve systeemdiensten in het kader van het DS3-programma (Delivering a Secure, Sustainable Electricity System). De DS3-regeling voor competitieve systeemdiensten zal naar verwachting in 2025 zijn voltooid.

In zijn markthervormingsplan gaf Ierland aan dat het zich overeenkomstig de artikelen 19 en 20 van de balanceringsrichtsnoeren zal aansluiten bij de EU-balanceringsplatforms voor vervangingsreserves en mFRR, zij het zonder een specifiek tijdpad te geven. In dit verband is een raadplegingsproces gaande.

Voorts gaf Ierland in zijn definitieve markthervormingsplan aan te overwegen de ondergrens van de schaarsteprijs van de i-SEM, die is vastgesteld op 25 % VoLL, na de herziening van de VoLL aan te passen. Ierland betoogt dat dit de stimulans voor opwekking en vraagrespons zal vergroten en de toereikendheid zal verbeteren.

3. Vraagrespons

In zijn markthervormingsplan heeft Ierland zich ertoe verbonden maatregelen in te voeren om de vraagrespons te bevorderen. Wat de prijsgebaseerde vraagrespons betreft, geeft Ierland in zijn toezichtverslag I aan dat het sinds 26 februari 2021 variabele tarieven heeft ingevoerd. Andere slimme diensten zoals uitlezen op afstand, slimme facturen en toegang tot historische verbruiksgegevens zijn tegelijkertijd in gebruik genomen. Ierland heeft maatregelen ingevoerd om expliciete vraagrespons aan te moedigen (op basis van stimulansen) door eenheden aan de vraagzijde vrij te stellen van de betaling voor betrouwbaarheidsopties wanneer de gecontracteerde vraag wordt geleverd.

Wat de uitrol van slimme meters betreft, heeft Ierland zich in zijn markthervormingsplan verbonden tot een volledige uitrol tegen 2025. In zijn toezichtverslag I meldt Ierland dat, als gevolg van de COVID-19-pandemie, het nationale beleid en de omzetting van de elektriciteitsrichtlijn, voor fase 2 (2021-2022) de aanpassing van het werkgebied is onderzocht, waardoor de einddatum voor fase 2 en de aanvang van fase 3 (2023-2024) met negen maanden zijn verlengd. Daarentegen is fase 1 (2019-2020) met succes afgesloten met de installatie van ongeveer 250 000 slimme meters als onderdeel van het nationale programma voor slimme meters.

¹⁷ Verordening (EU) 2015/1222 van de Commissie van 24 juli 2015 tot vaststelling van richtsnoeren betreffende capaciteitstoewijzing en congestiebeheer (PB L 197 van 25.7.2015, blz. 24).

¹⁸ [Microsoft Word – VOLL CONE RS – bijlage I \(europa.eu\)](#)

4. Detailhandelsmarkten

In zijn markthervormingsplan gaf Ierland aan dat er op de detailhandelsmarkten geen gereguleerde prijzen gelden. Ierland heeft dus geen verdere actie ondernemen.

5. Interconnectie

Wat de ontwikkeling van het net betreft, stelt Ierland in zijn toezichtverslag I twee nieuwe belangrijke doelstellingen voor de ontwikkeling van het net vast. Ten eerste heeft de eigen transmissiesysteembeheerder (EirGrid) een routekaart gepubliceerd¹⁹, die voorziet in belangrijke verbeteringen en uitbreidingen van het elektriciteitstransportsysteem²⁰. Ten tweede heeft Ierland in zijn markthervormingsplan plannen geschetst voor de ontwikkeling van een offshore-elektriciteitsnet, in combinatie met nieuwe interconnectie, met de bedoeling tegen 2030 ten minste 3,5 GW aan offshore-windenergie aan te sluiten middels competitieve veilingen. In het toezichtverslag I is deze doelstelling in het regeringsprogramma voor 2020 geactualiseerd tot 5 GW aan offshore-windenergie tegen 2030²¹.

Wat de verbeterde interconnectie betreft, stelt Ierland in zijn toezichtverslag I dat het vorderingen heeft gemaakt met de ontwikkeling van regelgevingskaders ter ondersteuning van de totstandbrenging van twee nieuwe interconnectoren (de Celtic Interconnector²², verwachte ingebruikname in 2025/2026, en de Greenlink Interconnector²³, verwachte ingebruikname in 2024). Met betrekking tot de Noord-Zuid-interconnector meldt Ierland in zijn toezichtverslag I dat de aanleg ervan vertraging heeft opgelopen, hoewel verwacht wordt dat met de aanleg zal worden begonnen. Volgens het Ierse markthervormingsplan zou dit project in 2020 van start gaan.

2.4. LITOUWEN

Litouwen rapporteert in zijn toezichtverslag over de resultaten van de beoordeling van de toereikendheid zoals beschreven in het nationale tienjarenplan voor netwerkontwikkeling van de transmissiesysteembeheerder (Litgrid). Hierin wordt gemeld dat het Litouwse elektriciteitssysteem sterk afhankelijk is van interconnecties en dus van invoer uit naburige systemen, maar zich nog steeds binnen de toereikendheidsgrenzen bevindt die zijn vastgesteld in de Litouwse wet op de elektriciteitsenergie. De invoering van flexibiliteitsmaatregelen (zoals elektriciteitsopslagfaciliteiten) in combinatie met de integratie van hernieuwbare energiebronnen heeft een positief effect op de toereikendheid van het systeem. Litouwen deelt mee dat zijn transmissiesysteembeheerder bezig is met een nieuwe beoordeling van de toereikendheid volgens de ERAA-methodologie (Europese beoordeling van de toereikendheid van hulpbronnen), rekening houdend met de nationale omstandigheden. De resultaten daarvan zullen naar verwachting medio 2022 beschikbaar zijn. Voorts moet de nationale regelgevende

¹⁹ EirGrid, 2021, *Shaping Our Electricity Future Roadmap*, te raadplegen op: <https://www.eirgridgroup.com/the-grid/shaping-our-electricity-f/>

²⁰ EirGrid heeft onder andere een aanvraag voor een bestemmingsplan voorbereid voor het North Connacht 110 kV-project, die naar verwachting begin 2022 zal worden ingediend; indien de aanvraag wordt goedgekeurd, zal de bouwfase van het project in 2023 beginnen.

²¹ <https://www.rte.ie/documents/news/2020/06/draft-programme-for-govt.pdf>

²² De Celtic Interconnector, die naar verwachting in 2026 in gebruik zal worden genomen, zal de elektriciteitstransmissiesystemen van Ierland en Frankrijk met elkaar verbinden, met een capaciteit van 700 MW.

²³ De Greenlink Interconnector moet in 2024 in gebruik worden genomen en moet de transmissienetten in Ierland en Wales verbinden, met een capaciteit van 500 MW. De Commissie voor de regulering van nutsbedrijven (CRU) heeft op 2 juni 2021 een raadpleging gepubliceerd over het voorgestelde kostendekkingsmodel van EirGrid voor de ontwikkeling van de Celtic Interconnector. De CRU heeft op 30 september 2021 ook haar besluitdocument gepubliceerd over het regelgevingskader inzake de boven- en ondergrens voor de Greenlink Interconnector.

instantie volgens de elektriciteitswet uiterlijk op 1 mei 2022 een nieuwe betrouwbaarheidsnorm vaststellen.

In zijn toezichtverslag geeft Litouwen actuele informatie over de voortgang bij de uitvoering van de volgende maatregelen die in zijn markthervormingsplan zijn voorgesteld²⁴:

1. Algemene voorwaarden inzake groothandelsprijzen

Litouwen gaf in zijn definitieve markthervormingsplan aan dat het geen andere prijsplafonds hanteert dan de toepassing van geharmoniseerde maximum- en minimumtarieven voor de eenvormige day-ahead- en intradaykoppeling, overeenkomstig artikel 41, lid 1, en artikel 54, lid 1, van de CACM-verordening²⁵.

In zijn toezichtverslag I geeft Litouwen aan dat de Baltische staten zijn overeengekomen in Tallinn (Estland) een regionaal coördinatiecentrum op te richten overeenkomstig de artikelen 34 tot en met 47 van de elektriciteitsverordening, en dat de werkzaamheden met de nationale regelgevende instanties van de Baltische staten in dit verband tijdig zijn begonnen.

2. Balanceringsmarkten

In zijn markthervormingsplan heeft Litouwen toegezegd om tegen de datum van de EU-synchronisatie samen met andere Baltische transmissiesysteembeheerders één belastingfrequentieregelblok (LFC-blok) op te richten, waardoor de frequentieherstelreserve op Baltisch regionaal niveau kan worden gedimensioneerd. Daartoe geeft Litouwen in zijn toezichtverslag I aan dat een conceptuele overeenkomst met een gedetailleerde methodologie is voltooid.

Litouwen geeft in zijn toezichtverslag I aan dat de volgende maatregelen worden uitgesteld totdat Litouwen is toegetreten tot het EU-platform voor mFRR, overeenkomstig artikel 20 van de balanceringsrichtsnoeren (naar verwachting in het derde of vierde kwartaal van 2023):

- de invoering van een onbalansverrekeningstermijn van 15 minuten overeenkomstig artikel 53 van de balanceringsrichtsnoeren die op 1 januari 2021 ingaat;
- de afschaffing van andere prijsplafonds voor balanceringsenergie (bv. 5 000 EUR/MWh voor de hele Baltische regio) dan de technische prijsplafonds als bepaald overeenkomstig artikel 30, lid 2, van de balanceringsrichtsnoeren, die uiterlijk in 2023 moet plaatsvinden;
- de invoering van een prijsstellingsfunctie op basis van schaarste (zo spoedig mogelijk en uiterlijk bij de lancering van het EU-platform voor mFRR). Litouwen had toegezegd de toepasselijkheid ervan op zowel balanceringsverantwoordelijken als aanbieders van balanceringsdiensten te beoordelen. In zijn toezichtverslag I wijst Litouwen erop dat de wettelijke bepalingen voor de berekening van de VoLL in 2021 in werking zijn getreden.

Wat de deelname aan de EU-balanceringsplatforms betreft, geeft Litouwen in zijn toezichtverslag I aan dat:

- Deelname aan het EU-platform voor mFRR overeenkomstig artikel 20 van de balanceringsrichtsnoeren wordt verwacht op hetzelfde tijdstip als dat van de Noordse transmissiesysteembeheerders (bv. rond het derde of vierde kwartaal van 2023), gezien de verbindingen tussen de Baltische en de Noordse markten.

²⁴ https://energy.ec.europa.eu/system/files/2020-05/adopted_opinion_lt_en_2.pdf

²⁵ Verordening (EU) 2015/1222 van de Commissie van 24 juli 2015 tot vaststelling van richtsnoeren betreffende capaciteitstoewijzing en congestiebeheer (PB L 197 van 25.7.2015, blz. 24).

- Deelname aan het EU-platform voor aFRR overeenkomstig artikel 21 van de balanceringsrichtsnoeren is nog steeds gepland tegen het moment van de EU-synchronisatie (januari 2025). Litouwen heeft aangegeven dat zijn transmissiesysteembeheerder (Litgrid) zich als waarnemer bij het project heeft aangesloten.
- Deelname aan het toekomstige EU-platform voor onbalansnetting overeenkomstig artikel 22 van de balanceringsrichtsnoeren is nog steeds gepland tegen het moment van de EU-synchronisatie (januari 2025).
- Deelname aan bestaande initiatieven voor de gezamenlijke aanschaf van FCR-middelen is nog steeds afhankelijk van de deelname van buurlanden. Dit zal ten vroegste na de synchronisatie met de EU in overweging worden genomen.

3. Vraagrespons

Litouwen heeft in zijn markthervormingsplan toegezegd in twee fasen slimme meters in te voeren (tegen december 2023 voor alle huishoudens met een verbruik van meer dan 1 000 kWh per jaar en na 2024 voor huishoudens met een verbruik van minder dan 1 000 kWh per jaar). In zijn toezichtverslag I legt Litouwen uit dat een eerste analyse van de oplossing is uitgevoerd met de winnende leverancier, die concludeerde dat het vooraf installeren en testen van de fysieke infrastructuur en cyberbeveiligingssoftware noodzakelijk is om de kosten en risico's te beperken. Bijgevolg zal de uitrol beginnen in het eerste kwartaal van 2022 en voltooid zijn in 2025 (de aanvankelijke voltooiing was gepland voor begin 2023). Ondanks deze verandering merkt Litouwen nog steeds op dat tegen 2023 80 % van de elektriciteit die via distributiesysteembeheerders wordt geleverd, zal zijn uitgerust met slimme meters.

In zijn markthervormingsplan heeft Litouwen zich ertoe verbonden uiterlijk op 1 januari 2021 een onafhankelijke aggregatiedienst in te stellen, teneinde de deelname van expliciete vraagrespons te vergemakkelijken. In zijn toezichtverslag I geeft Litouwen aan dat de wijzigingen in de regelgeving om de deelname van de vraagrespons mogelijk te maken in 2020 zijn goedgekeurd; vraagrespons via aggregatie zal echter pas vanaf januari 2022 operationeel zijn.

Daarnaast heeft Litouwen in zijn markthervormingsplan toegezegd om uiterlijk eind 2023 een gecentraliseerd platform voor het verzamelen en delen van elektriciteitsverbruiksgegevens voor deelnemers aan de energiemarkt op te zetten. Volgens het toezichtverslag I zou dit pakket op tijd geleverd moeten worden. De technische ontwikkelingen zijn tot dusver volgens plan verlopen.

4. Detailhandelsmarkten

De belangrijkste maatregel met betrekking tot de detailhandelsmarkt voor Litouwen is het proces van prijsderegulering. Litouwen heeft in zijn markthervormingsplan toegezegd alle gereguleerde prijscontracten in drie fasen (vanaf 1 januari 2021 tot 1 januari 2023) te beëindigen op basis van het jaarlijkse consumentenverbruik. In zijn toezichtverslag I meldt Litouwen dat het de eerste fase van de liberalisering heeft uitgevoerd voor consumenten met een jaarlijks verbruik van minder dan 5 000 kWh. Litouwen geeft niettemin aan dat de tweede fase (d.w.z. voor consumenten met een jaarlijks verbruik van minder dan 1 000 kWh) een half jaar vertraging heeft opgelopen (van januari tot juli 2022) om de energiecrisis het hoofd te bieden en te voorkomen dat de beoogde consumenten onder grote druk komen te staan.

5. Interconnectie

In het kader van de synchronisatie van het Baltische elektriciteitssysteem met het continentale Europese netwerk heeft Litouwen in zijn definitieve markthervormingsplan toegezegd om, in coördinatie met zijn EU-buurlanden, de marktdeelnemers tijdig te informeren over de waarschijnlijke ontwikkeling van de toekomstige interconnectiecapaciteit. Zekerheid over het volume van de beschikbare toekomstige interconnectiecapaciteit is belangrijk voor marktdeelnemers om weloverwogen beslissingen te kunnen nemen over investeringen in opwekking en vraagrespons. Litouwen meldt dat deze maatregel is uitgevoerd.

3. OPMERKINGEN

De Commissie heeft de volgende opmerkingen over de uitvoering van de maatregelen zoals gerapporteerd in de toezichtverslagen van de vier lidstaten waarop dit advies betrekking heeft. Als algemene overweging herhaalt de Commissie dat de grondige uitvoering van de als onderdeel van het pakket “Schone energie voor alle Europeanen” voorgestelde regels²⁶ essentieel is om ervoor te zorgen dat de transitie naar een klimaatneutraal energiesysteem tegen zo laag mogelijke kosten plaatsvindt en dat de voorzieningszekerheid tijdens de transitie gehandhaafd blijft.

De beoordeling door de Commissie richt zich op de volgende aspecten:

- de voortgang bij de uitvoering van de hervormingen die de lidstaat in zijn respectieve markthervormingsplan heeft voorgesteld;
- vertragingen bij de uitvoering van de door de lidstaat in zijn markthervormingsplan voorgestelde hervormingen;
- nieuwe maatregelen die de lidstaat in zijn laatste toezichtverslag heeft voorgesteld;
- de bijdrage van de uitgevoerde maatregelen tot het verminderen van de zorgpunten in verband met de toereikendheid in de lidstaat.

3.1. BELGIË

Voortgang

De Commissie is ingenomen met de inspanningen van België om de meeste van de maatregelen in zijn definitieve markthervormingsplan tijdig uit te voeren. De Commissie verzoekt België door te gaan met de uitvoering van deze maatregelen om alle vastgestelde versturende effecten van regelgeving of tekortkomingen van de markt weg te werken en de zorgpunten in verband met de toereikendheid van de hulpbronnen te verminderen.

De Commissie is met name verheugd over de vooruitgang die is geboekt bij de hervorming van de balanceringsmarkt.

Vertragingen bij de uitvoering van de hervormingen

De Commissie merkt op dat de uitvoering van Core FB MC enige vertraging heeft opgelopen door conflicterende ontwikkelingen op EU-niveau. De Commissie begrijpt dat de uitvoering van Core FB MC inmiddels is geëvolueerd ten opzichte van wat in het Belgische toezichtverslag is gerapporteerd en is verheugd dat het project op 8 juni 2022 met succes van start is gegaan²⁷.

²⁶ https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-strategy/clean-energy-all-europeans-package_nl

²⁷ Bron: https://www.elia.be/nl/nieuws/persberichten/2022/06/20220609_flow-based-market-coupling-mechanism-extended-to-all-13-countries

Nieuwe maatregelen

De Commissie is ingenomen met de nieuwe doelstelling in het Belgische toezichtverslag om in Vlaanderen al uiterlijk in 2029 (in plaats van 2034) bij 100 % van de klanten slimme meters te plaatsen.

Overige opmerkingen

De Commissie stelt vast dat België niet voornemens is zijn strategische reserve te verlengen tot na de in het staatssteunbesluit vastgestelde termijn²⁸ (eind maart 2022).

Bijdrage van de uitgevoerde maatregelen tot het verminderen van de zorgpunten in verband met de toereikendheid

De Commissie merkt op dat het toezichtverslag I van België geen informatie bevat over de gevolgen van de vastgestelde maatregelen voor de toereikendheid van de hulpbronnen en verzoekt België toe te lichten of en hoe de uitgevoerde maatregelen hebben bijgedragen tot het verminderen of aanpakken van de zorgpunten in verband met de toereikendheid. De Commissie verzoekt België met name de doeltreffendheid van de goedgekeurde maatregelen te monitoren en de impact ervan op de toereikendheid van de hulpbronnen te kwantificeren.

3.2. POLEN

Voortgang

Het Poolse toezichtverslag is vrij beknopt, maar bevat niettemin de essentiële punten van het definitieve uitvoeringsplan. De Commissie is in het algemeen ingenomen met de voortgang die Polen heeft geboekt bij de uitvoering van de hervormingen die het in zijn markthervormingsplan heeft voorgesteld. De Commissie verzoekt Polen door te gaan met de uitvoering van deze maatregelen om alle vastgestelde versturende effecten van regelgeving of tekortkomingen van de markt weg te werken en de zorgpunten in verband met de toereikendheid van de hulpbronnen te verminderen.

De Commissie is met name ingenomen met de beëindiging van een reeks Poolse regelingen in de loop van 2021 (zoals de noodreserve voor koude perioden, het gegarandeerde programma voor vraagrespons bij noodgevallen en de reserve voor operationele capaciteit). De Commissie is ook ingenomen met de geplande maatregelen van Polen om de deelname van vraagrespons en de invoering van slimme meters te faciliteren.

Vertragingen bij de uitvoering van de hervormingen

Hoewel de Commissie erkent dat Polen goede vooruitgang heeft geboekt bij de voltooiing van de eerste fase van de balanceringshervormingen, betreurt zij het dat Polen heeft besloten de tweede fase van de balanceringshervormingen uit te stellen tot 2023. Dit heeft geleid tot vertraging van een aantal maatregelen die oorspronkelijk voor begin 2022 waren gepland (zoals deelname aan EU-platforms, afschaffing van prijslimieten, invoering van een prijsstellingsfunctie op basis van schaarste). De Commissie beveelt aan deze hervormingen zo snel mogelijk door te voeren.

Artikel 5 van de elektriciteitsrichtlijn staat de lidstaten toe prijsregulering in te voeren, hetgeen een van de maatregelen kan zijn om de consument in de huidige uitzonderlijke omstandigheden te helpen beschermen. Zoals echter ook in de mededeling van de Commissie van 8 maart²⁹ is aangegeven, moet Polen een dergelijke regeling vergezeld doen gaan van een

²⁸ SA.48648 (2017/NN) – België – Strategische reserve, C(2018) 589 final (PB C 121 van 6.4.2018, blz. 1).

²⁹ Europese Unie: Europese Commissie, *REPowerEU: een gemeenschappelijk Europees optreden voor betaalbare, veiligere en duurzamere energie*, 8 maart 2022, COM(2022) 108 final, te raadplegen

routekaart met mijlpalen voor de afschaffing op termijn van gereguleerde prijzen, met als doel de terugkeer naar volledige mededinging op basis van het nieuwe groothandelsprijsniveau. De mijlpalen moeten worden gekoppeld aan andere maatregelen om daadwerkelijke mededinging tot stand te brengen, met name de volledige en effectieve uitvoering van hoofdstuk III van de elektriciteitsrichtlijn.

Nieuwe maatregelen

De Commissie steunt de invoering van de nieuwe maatregelen voor de detailhandel (d.w.z. contracten met dynamische prijzen, een prijsvergelijkingsinstrument, een rechtskader voor de werking van energiegemeenschappen en aggregatiediensten, en nieuwe regelgeving waarmee de detailhandel tegen 2026 binnen 24 uur kan overstappen). Deze maatregelen zullen het concurrentievermogen van de detailhandel en de flexibiliteit van het systeem vergroten, en kunnen bijdragen tot de identificatie en ondersteuning van kwetsbare afnemers en tot het terugdringen van energiearmoede. De Commissie verwelkomt het plan van Polen om nieuwe wetgeving vast te stellen met betrekking tot de uitrol van slimme meters, zoals Polen in zijn markthervormingsplan had aangegeven, en verzoekt Polen een duidelijke streefdatum vast te stellen voor de invoering van slimme meters.

Overige opmerkingen

In zijn advies over het uitvoeringsplan van Polen³⁰ heeft de Commissie Polen verzocht ervoor te zorgen dat zijn transmissiesysteembeheerder de uitvoer- en invoerbeperkingen zo spoedig mogelijk en in ieder geval uiterlijk bij de invoering van de nieuwe aanbestedingsprocedure voor balanceringscapaciteit opheft. In zijn markthervormingsplan heeft Polen aangegeven dat de toewijzingsbeperkingen niet zullen worden opgeheven, maar dat het effect ervan grotendeels moet worden verminderd door de invoering van een expliciete aanbesteding van balanceringscapaciteit vóór de eenvormige day-aheadkoppeling. De Commissie merkt op dat Polen vervolgens in zijn monitoringplan aangeeft dat deze aanbesteding zou worden uitgesteld tot 2023. De Commissie herhaalt haar standpunt uit haar advies over het markthervormingsplan om de toewijzingsbeperkingen voor interconnectoren op te heffen.

Bijdrage van de uitgevoerde maatregelen tot het verminderen van de zorgpunten in verband met de toereikendheid

De Commissie merkt op dat het toezichtverslag I van Polen geen informatie bevat over de effecten van de vastgestelde maatregelen op de toereikendheid van de hulpbronnen en verzoekt Polen toe te lichten of en hoe de uitgevoerde maatregelen hebben bijgedragen tot het verminderen of aanpakken van de zorgpunten in verband met de toereikendheid. De Commissie verzoekt Polen met name toezicht te houden op de doeltreffendheid van de goedgekeurde maatregelen en de impact ervan op de toereikendheid van de hulpbronnen te kwantificeren.

op: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52022DC0108&qid=1668426416714>

³⁰ Europese Unie: Europese Commissie, *Opinion pursuant to Article 20(5) of Regulation (EU) 2019/943 on the implementation plan of Poland (Advies op grond van artikel 20, lid 5, van Verordening (EU) 2019/943 over het uitvoeringsplan van Polen)*, 16 maart 2020 (C(2020) 1564 final), te raadplegen op: https://energy.ec.europa.eu/system/files/2020-05/pl_adopted_opinion_en_0.pdf

3.3. IERLAND

Voortgang

De Commissie neemt nota van de toezegging van Ierland om gevolg te geven aan de in zijn markthervormingsplan voorgestelde hervormingen en maatregelen en moedigt Ierland aan dezelfde inzet te blijven tonen om de marktwerking verder te verbeteren en de in het markthervormingsplan gestelde doelen te bereiken.

De Commissie is met name ingenomen met de voortgang die Ierland heeft geboekt bij de uitvoering van de hervormingen van de balanceringsmarkt, de maatregelen ter bevordering van de vraagresponso en de voortgang betreffende de regelgevingskaders voor de nieuwe interconnectoren (Celtic en Greenlink).

Vertragingen bij de uitvoering van de hervormingen

De Commissie merkt op dat sommige maatregelen enige vertraging hebben opgelopen en verzoekt Ierland zich te houden aan de tijdschema's in het ingediende toezichtverslag I om verdere vertragingen te voorkomen. Hoewel de Commissie ingenomen is met de voltooiing van fase 1 van de invoering van slimme meters, stelt zij vast dat de uitvoering van fasen 2 en 3 vertraging heeft opgelopen. Voorts neemt de Commissie nota van de lichte vertraging bij de start van de aanleg van de Noord-Zuid-interconnector.

Nieuwe maatregelen

De Commissie is ingenomen met de invoering van nieuwe maatregelen in het Ierse toezichtverslag I, met name de nieuwe doelstellingen voor de ontwikkeling van offshore-netten.

Overige opmerkingen

In het advies van de Commissie over het Ierse markthervormingsplan³¹ benadrukt de Commissie hoe belangrijk het is dat Ierland toetreedt tot de EU-balanceringsplatforms zodra het land is aangesloten op de geïntegreerde EU-elektriciteitsmarkt. De Commissie merkt op dat in het definitieve markthervormingsplan geen datum is vastgelegd.

De Commissie wijst er ook op dat Ierland moet nagaan of de mogelijke wijziging van de ondergrens van de schaarsteprijs van de i-SEM niet alleen moet gelden voor balanceringsverantwoordelijken, maar ook voor aanbieders van balanceringsdiensten die balanceringsenergie aan de transmissiesysteembeheerder leveren. De Ierse autoriteiten hebben in hun definitieve markthervormingsplan geen rekening gehouden met deze opmerking over de uitvoering van een prijsstellingsfunctie op basis van schaarste.

De Commissie merkt ook op dat de voorzieningszekerheid in Ierland verslechtert, ondanks het capaciteitsmechanisme. De Commissie dringt er bij Ierland op aan om zo spoedig mogelijk eventuele tekortkomingen in de opzet van het capaciteitsmechanisme of andere redenen die leiden tot een gebrek aan voldoende investeringen te identificeren, en verzoekt Ierland met de Commissie te bespreken hoe de situatie kan worden opgelost.

Bijdrage van de uitgevoerde maatregelen tot het verminderen van de zorgpunten in verband met de toereikendheid

De Commissie merkt op dat het toezichtverslag I van Ierland geen informatie bevat over de effecten van de vastgestelde maatregelen op de toereikendheid van de hulpbronnen en

³¹ Europese Unie: Europese Commissie, *Opinion pursuant to Article 20(5) of Regulation (EU) 2019/943 on the implementation plan of the Republic of Ireland (Advies op grond van artikel 20, lid 5, van Verordening (EU) 2019/943 over het uitvoeringsplan van Ierland)*, 30 april 2020 (C(2020) 2657 final), te raadplegen op: https://energy.ec.europa.eu/system/files/2020-05/adopted_opinion_ireland_en_2.pdf

verzoekt Ierland toe te lichten of en hoe de uitgevoerde maatregelen hebben bijgedragen tot het verminderen of aanpakken van de zorgpunten in verband met de toereikendheid. De Commissie verzoekt Ierland met name toezicht te houden op de doeltreffendheid van de goedgekeurde maatregelen en de impact ervan op de toereikendheid van de hulpbronnen te kwantificeren.

3.4. LITOUWEN

Voortgang

De Commissie is over het algemeen ingenomen met de door Litouwen geboekte voortgang bij de uitvoering van de in zijn markthervormingsplan voorgestelde maatregelen en hervormingen en moedigt Litouwen aan dezelfde inzet te blijven tonen om de marktwerking verder te verbeteren en de in het markthervormingsplan gestelde doelen te bereiken.

Vertragingen bij de uitvoering van de hervormingen

De Commissie merkt op dat Litouwen over het algemeen bij de meeste hervormingen van de balanceringsmarkt enige vertraging ondervindt. De Commissie merkt ook op dat Litouwen enige vertraging ondervindt bij de uitrol van slimme meters en de daadwerkelijke deelname van de vraagresponso via aggregatie. De Commissie neemt nota van de kleine vertraging die Litouwen heeft gemeld met betrekking tot de afschaffing van gereguleerde detailhandelsprijzen (een half jaar uitstel voor fase 2 van de liberalisering, om de energiecrisis het hoofd te bieden).

Nieuwe maatregelen

De Commissie verzoekt Litouwen zich te houden aan de in het kader van het markthervormingsplan aangegane verbintenis en verdere actie te ondernemen om gevolg te geven aan het onderzoeken van aanvullende maatregelen om de invoering van prijsgebaseerde vraagresponso te vergroten.

Overige opmerkingen

De Commissie onderstreept het belang van deelname van Litouwen aan bestaande initiatieven voor de gezamenlijke aanbesteding van FCR-middelen, uiterlijk op de datum van synchronisatie met het Europese vasteland, zoals het in zijn markthervormingsplan heeft toegezegd.

Bijdrage van de uitgevoerde maatregelen tot het verminderen van de zorgpunten in verband met de toereikendheid

De Commissie merkt op dat het toezichtverslag I van Litouwen geen informatie bevat over de effecten van de vastgestelde maatregelen op de toereikendheid van de hulpbronnen en verzoekt Litouwen toe te lichten of en hoe de uitgevoerde maatregelen hebben bijgedragen tot het verminderen of aanpakken van de zorgpunten in verband met de toereikendheid. De Commissie verzoekt Litouwen met name toezicht te houden op de doeltreffendheid van de goedgekeurde maatregelen en de impact ervan op de toereikendheid van de hulpbronnen te kwantificeren.

4. CONCLUSIE

Overeenkomstig artikel 20, lid 6, van de elektriciteitsverordening moeten de lidstaten toezicht blijven houden op de toepassing van hun uitvoeringsplannen, de resultaten van het toezicht in een jaarverslag publiceren en dat verslag bij de Commissie indienen. De lidstaten wordt verzocht in dit verslag toe te lichten of en in hoeverre de markthervormingen volgens het

geplande tijdschema zijn uitgevoerd, en indien zulks niet het geval is dat te motiveren. De Commissie zal de toezichtverslagen bestuderen en een formeel advies over het hervormingsproces uitbrengen.

Het huidige gebundelde advies zal volgend jaar worden gevolgd door een advies van gelijke strekking. De beoordeling van het advies van volgend jaar omvat:

- toezichtverslagen II: de bijgewerkte toezichtverslagen van de lidstaten waarop deze analyse betrekking heeft (d.w.z. België, Polen, Litouwen en Ierland), en
- toezichtverslagen I: de eerste toezichtverslagen van de lidstaten die hun definitieve markthervormingsplannen pas eind 2021 hebben ingediend en die hun toezichtverslag voor het eerst eind 2022 zullen uitbrengen.

Om die reden verzoekt de Commissie zowel de lidstaten die al toezichtverslagen hebben ingediend als de lidstaten die hun definitieve markthervormingsplannen hebben ingediend, uiterlijk eind 2022 respectievelijk de geactualiseerde of de nieuwe toezichtverslagen in te dienen. Deze toezichtverslagen zullen vervolgens worden geanalyseerd door de Commissie, die uiterlijk in de zomer van 2023 een collectief advies zal uitbrengen.

Het standpunt van de Commissie in dit advies doet geen afbreuk aan haar standpunt over de verenigbaarheid van nationale uitvoeringsmaatregelen met het EU-recht.

De Commissie zal dit document op haar website publiceren. De Commissie beschouwt de hierin vervatte inlichtingen niet als vertrouwelijke informatie. De lidstaten waarop dit advies betrekking heeft, wordt verzocht de Commissie binnen tien werkdagen na ontvangst van deze brief te laten weten of en waarom zij vinden dat dit document overeenkomstig de nationale en EU-regels inzake de vertrouwelijkheid van bedrijfsinformatie vertrouwelijke informatie bevat die zij voorafgaand aan de publicatie willen laten schrappen.

Gedaan te Brussel, 12.12.2022

Voor de Commissie
Kadri Simson
Lid van de Commissie

